

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Lucií Trejbalovou ve věci

žalobkyně: X, narozena dne X
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 30. 3. 2021, č. j. X, a rozhodnutí Úřadu práce České republiky - Krajské pobočky v Liberci ze dne 18. 1. 2021, č. j. X, se zrušují a věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky - Krajské pobočky v Liberci (dále jen „úřad práce“) ze dne 18. 1. 2021, č. j. X. Tímto rozhodnutím úřad práce odejmul žalobkyni ode dne 1. 5. 2019 dávku příspěvek na živobytí č. j. X.
2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný shrnul průběh dosavadního řízení. Konstatoval, že žalobkyně pobírá příspěvek na živobytí dlouhodobě – od listopadu 2015, je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, od září 2016 je posuzována jako jednotlivce.
3. Žalovaný zdůraznil, že již dne 5. 11. 2018 byla žalobkyně vyzvána k tomu, aby doložila, jakým způsobem získává prostředky pro zajištění výživy a základních životních potřeb. Žalobkyně každý měsíc vyplňovala formuláře hospodaření domácnosti, podle nichž byly měsíční příjmy žalobkyně, kterými byly pouze dávky pomoci v hmotné nouzi, nižší než výdaje. K tomu žalobkyně uvedla, že jí na bydlení přispívá matka, syn hradí poplatky za telefon a někdy si půjčuje od známých.
4. Žalovaný poukázal na výsledky místních šetření provedených dne 28. 2. 2019 a 30. 4. 2019 a fotodokumentaci, z nichž vyplynulo, že v bytě žalobkyně je plně vybavený kosmetický salon včetně nábytku a příslušenství. Proto byla žalobkyně dne 10. 5. 2019 vyzvána, aby objasnila své sociální a majetkové poměry. Ve výzvě bylo napsáno, že dle tvrzení do protokolu o ústním jednání ze dne 22. 5. 2019 si žalobkyně kosmetické vybavení zakoupila v době podnikání, dále ale uvedla, že kosmetické vybavení není jejím majetkem, má ho jen k užívání, kdo je majitelem vybavení, odmítla uvést. A že dále uvedla, že kosmetické prostředky si zakoupila ze svých finančních prostředků, kosmetika je jejím koníčkem a provádí ji svým blízkým a nepožaduje za to finanční prostředky. S ohledem na zjištěné pochybnosti zahájil úřad práce dne 31. 5. 2019 řízení o odejmutí příspěvku na živobytí. S ohledem na získané pochybnosti o celkových sociálních a majetkových poměrech žalobkyně zahájil úřad práce z úřední moci řízení ve věci odejmutí dávky příspěvek na bydlení.
5. Dále žalovaný popsal, že ve vyjádření ze dne 1. 7. 2019 žalobkyně uvedla, že zařízení v bytě je zastaralé a nevidí žádné jeho ekonomické využití. Rozhodnutím ze dne 7. 8. 2019 úřad práce rozhodl o odejmutí příspěvku na živobytí, rozhodnutí žalovaný zrušil a vrátil věc úřadu práce k novému projednání z důvodu nedodržení lhůty pro vyjádření. Oznámením ze dne 18. 10. 2019 dal úřad práce žalobkyni možnost opětovně se vyjádřit. Rozhodnutím úřadu práce ze dne 5. 11. 2019 ve spojení s rozhodnutím žalovaného ze dne 17. 12. 2019 bylo opětovně rozhodnuto o odejmutí dávky. Tato rozhodnutí byla zrušena rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 58 Ad 4/2020-34, neboť před vydáním rozhodnutí byla porušena práva žalobkyně dle § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Na základě vyrozumění ze dne 18. 11. 2020 byla žalobkyni dána lhůta k vyjádření k podkladům. Při osobním jednání dne 23. 11. 2020 jí bylo umožněno seznámit se s podklady, žalobkyně požadovala kopie podkladů pro rozhodnutí, požádala o prodloužení lhůty pro vyjádření do 7. 12. 2020. Úřad práce jí vyhověl, dále jí dne 30. 11. 2020 předal další kopie podkladů ze spisu. Dne 7. 12. 2020 zaslala žalobkyně své sdělení k podkladům, požadovala opět prodloužení lhůty pro vyjádření. Přípisem ze dne 10. 12. 2020 jí úřad

práce sdělil, že lhůtu k vyjádření již neprodloužil. Ve sdělení ze dne 11. 12. 2020 žalobkyně požadovala provést důkazy osvědčující zahájení řízení. Úřad práce rozhodnutím ze dne 18. 1. 2021 rozhodl o odejmutí příspěvku na živobytí od 1. 5. 2019. Tento postup považoval žalovaný za správný.

6. Žalovaný se ztotožnil s úřadem práce, že žalobkyně po dobu, kdy byla vyzvána výzvou ze dne 10. 5. 2019 k objasnění, jakým způsobem získává finanční prostředky, nebyla toto schopna objasnit a doložit. Rozpor v tvrzení žalobkyně spatřoval žalovaný i v tom, že jednou uvedla, že si kosmetické zařízení pořídila během podnikání, podruhé že není jejím majetkem. Žalobkyně nedoložila, že kosmetické zařízení a vybavení není jejím majetkem, a proto ho z tohoto důvodu nemůže prodat nebo pronajmout. Prodejem nebo pronájmem by si žalobkyně zvýšila příjem, stejně tak, pokud je dlouhodobě příjemcem dávek, měla by za kosmetické ošetření, které provádí, vyžadovat finanční úhradu a prokázat snahu zvýšit si příjem.
7. Dále poukázal na skutečnost, že řízení o odejmutí dávky bylo zahájeno již dne 31. 5. 2019, proto nebyly dávky hmotné nouze žalobkyni vypláceny. Žalobkyně sama uvedla, že vysvětlení nejasností podala úřadu práce již 4. 8. 2019. Byla jí dána možnost seznámit se s podklady pro rozhodnutí, této možnosti žalobkyně nevyužila, pouze po úřadu práce požadovala sdělení správních úvah, na základě kterých bude rozhodnuto. Důvody pro odejmutí dávky ale byly úřadem práce sděleny již v předchozím rozhodnutí, proto nebylo přistoupeno k prodloužení lhůty, jak žalobkyně požadovala. Žalovaný konstatoval, že úřad práce nepochybil, pokud podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi odejmul dávku, neboť žalobkyně na výzvu nedoložila a nevysvětlila rozdíl v příjmech a výdajích.
8. Žalobkyně má pronajatý nadměrný byt, je schopna vést standardní domácnost pouze z dávek hmotné nouze, přitom neobjasnila majetkové poměry týkající se kosmetického zařízení a jeho využití ke zvýšení příjmu. Žalovaný dále uvedl, že podle § 11 zákona o pomoci v hmotné nouzi se zohledňuje, zda si osoba může zvýšit příjem vlastním přičiněním, a tím si zabezpečit buď částečně, nebo zcela finanční prostředky na zajištění základních životních potřeb a úhradu nákladů na bydlení. Žalobkyně byla povinna vyčerpat všechny možnosti ke zlepšení své situace, tj. prodejem nebo pronájmem kosmetického zařízení, popř. vyžadovat poplatek za jeho dlouhodobé uskladnění a za líčení a použití kosmetických přípravků požadovat úhradu. S odkazem na § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi žalovaný uvedl, že celkovými sociálními poměry se také rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, což znamená, že správní orgán nemusí přiznat dávky, pokud osobě v nouzi může reálně pomoci rodina, a žalobkyně uvedla, že rodina i známí jí finančně dlouhodobě pomáhají. V případě žalobkyně byly úřadem práce zjištěny pochybnosti již během pobírání dávek hmotné nouze, žalobkyně dokládala měsíčně vyšší výdaje na domácnost a živobytí, než byl její příjem z vyplacených dávek.

II. Žaloba

9. V úvodu žaloby žalobkyně namítala, že rozhodnutí žalovaného stejně jako předcházející rozhodnutí úřadu práce nebylo vydáno v zákonné lhůtě. Podle žalobkyně nemají lhůty v řízeních o dávkách hmotné nouze pouze pořádkovou povahu. Protože byla zastavena výplata dávek, byly správní orgány dle § 2 odst. 1 správního řádu, dle čl. 2 odst. 3 Ústavy, resp. čl. 2 odst. 2 Listiny v souladu se zásadou vázanosti veřejné moci zákonem povinny

řízení o odejmutí dávky zastavit dle § 66 odst. 2 správního řádu, pokud rozhodnutí nevydaly ve stanovených lhůtách.

10. Žalobkyně namítala, že v rozhodnutí ze dne 31. 5. 2019 jí úřad práce nesdělil důvody pro zahájení správního řízení ve věci odejmutí příspěvku na živobytí, řízení nebylo zastaveno. Rozhodnutím ze dne 18. 10. 2019 úřad práce opět rozhodl o zahájení řízení ve věci odejmutí příspěvku na živobytí, důvody zahájení řízení nebyly znovu sděleny, zastavené dávky hmotné nouze nebyly doplacený. Žalobkyně očekávala, že před rozhodnutím ve věci bude seznámena se zjištěnými skutečnostmi a v případě jejich nedostatečnosti bude vyzvána k doplnění.
11. Pokud byla v rozsudku č. j. 58 Ad 4/2020-34 nad rámec důvodů pro zrušení rozhodnutí uvedena další pochybení, nebyla napravena. Žalobkyně nesouhlasila s názorem soudu, že nebylo pochybením, pokud úřad práce nesdělil důvody pro zahájení řízení o oznámení o zahájení řízení.
12. Dále žalobkyně uvedla, že úřad práce jí před oznámením o zahájení řízení přestal vyplácet dávky hmotné nouze, aniž k tomu vydal rozhodnutí dle § 75 písm. d) zákona o pomoci v hmotné nouzi, žalobkyně odkazovala na stanovisko obsažené ve Sborníku stanovisek veřejného ochránce práv. Bezdůvodnému zastavení vyplácení dávky hmotné nouze se žalobkyně bránila soudní cestou, podle soudu se může, s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2019, č. j. 9 Ads 303/2018-32, bránit až proti konečnému rozhodnutí, soud jí ale nesdělil, jak má do té doby platit nájem a živobytí, obrana je iluzorní. Tímto způsobem soud legalizoval faktické zastavení vyplácení dávky hmotné nouze a svévoli úřadu práce a žalovaného.
13. Tím, že úřad práce v rozhodnutí ze dne 31. 5. 2019 a 18. 10. 2019 nesdělil důvody zahájení řízení, znemožnil efektivní účast žalobkyně na řízení v rozporu se základními zásadami správního řízení. V rozhodnutí o odejmutí dávky hmotné nouze ze dne 5. 11. 2019 úřad práce opomenul odůvodnit, proč neseznámil žalobkyni se správními úvahami pro zahájení řízení. Pominul, že jí tím odebral možnost podat vysvětlení, návrhy a navrhnout důkazy před vydáním rozhodnutí. Toto pochybení úřadu práce žalovaný ignoroval. Žalobkyně upozornila na to, že k oznámení o zahájení řízení o odejmutí dávek ze dne 18. 10. 2019 odeslala dne 25. 10. 2019 žádost o sdělení důvodů zahájení správního řízení a požádala o prodloužení lhůty do doby seznámení s důvody zahájení řízení.
14. Žalobkyně namítala, že dne 7. 12. 2020 navrhla provedení důkazů a požádala o prodloužení lhůty k vyjádření k podkladům do jejich provedení. Přípisem ze dne 10. 12. 2020 úřad práce žádosti o prodloužení lhůty nevyhověl, neodůvodnil ale neprovedení důkazů a nesdělil žalobkyni dosavadní skutková zjištění, čímž jí neumožnil vyjádřit se k podkladům. Repliku žalobkyně ze dne 11. 12. 2020 potom ponechal úřad práce bez reakce, neprovedl navržené důkazy a vydal rozhodnutí. Neprovedení důkazů neodůvodnil, žalobkyně se tak nemohla vyjádřit k podkladům dle § 36 odst. 3 správního řádu. Úřad práce byl povinen o replice před vydáním rozhodnutí rozhodnout, v souladu se zásadou součinnosti žalobkyni uvědomit, že nehodlá upřesňovat důvody zahájení řízení ani provádět další důkazy, aby případně mohla navrhnout další. Úřad práce před rozhodnutím nesdělil, jaké skutečnosti považuje za relevantní pro rozhodnutí, samotné předložení písemností bez sdělení, jaká skutková zjištění dosud učinil a jaké důvody vedly úřad práce k zahájení řízení a vydání výzev, nepostačuje. V podkladech předložených dne 30. 11. 2020 se nenacházel podklad, ze kterého by vyplývalo, jak úřad práce posoudil odvolání a žalobu a jak přihlédl k vydaným rozsudkům a jak bylo naloženo s návrhy dokazování v podání ze dne 1. 7. 2019. Nesnažil se o smírné odstranění rozporů, aby bylo právo na dávku hmotné nouze zachováno.

15. Pokud jde o využití kosmetického vybavení, žalobkyně uvedla, že úřad práce byl vyzván k provedení znaleckých posudků, neboť žalobkyně žádnou možnost k využitelnosti kosmetického vybavení neviděla. Provedení znaleckého finančního ohodnocení se úřad práce i žalovaný vyhnuli. Žalovaný neuvedl, o jaké kosmetické prostředky se jednalo, kosmetické vybavení se skládá z mnoha částí, některé byly půjčené a u žalobkyně uschované, její vyjádření tak nebylo rozporné. Úřad práce nesdělil, jak má žalobkyně prokázat, že nějakou věc nevlastní. V tomto směru žalovaný a úřad práce nepostavili skutečnosti najisto. Žalobkyně úřad práce dopisem ze dne 1. 7. 2019 vyzvala k prověření domněnek ohledně finančního potenciálu kosmetického vybavení. Vybavení v bytě má hodnotu v řádu stokorun a nulový potencional, co se týče možnosti výdělku. K požadavku ohledně úhrady za líčení žalobkyně uvedla, že má pozastavený živnostenský list, neúspěch při podnikání je příčinou současné situace. Žalovaný nepřihlédl ke skutečnosti, že úřad práce nesdělil, za jakou cenu je vybavení prodejné, ani jaký poplatek za uskladnění by mohla žalobkyně požadovat v případě, že vybavení sama občas použije. Správní orgány nevyhověly požadavku rozsudku č. j. 58 Ad 4/2020-34, že závěr o změně skutečností rozhodných pro nárok na dávku je předčasný, když se správní orgány nevypořádaly s argumentací žalobkyně. Dokazování ohledně ekonomického potenciálu souboru věcí nebylo provedeno, nelze je nahradit účelovým neodborným názorem úřednic. Žalobkyně dále namítala, že nebylo zjišťováno, kdy byly kosmetické prostředky pořízeny, úřad práce nepodložil svůj závěr, že je žalobkyně pořizovala ze svých prostředků. Nesouhlasila se zdůvodněním, že znalecké ohodnocení nebylo provedeno pro nákladnost a nadbytečnost, přesto argument, že žalobkyně vlastní kosmetický salon a vybavení značné hodnoty, vedl k odejmutí dávky. Také závěr o možném zvýšení příjmů poskytováním kosmetického ošetření nebyl předmětem dokazování, jednalo se jen o domněnky a dohady.
16. K finanční pomoci rodiny žalobkyně uvedla, že ani v tomto směru správní orgány neprovedly žádné konkrétní šetření, z něhož by vyplynuly skutečnosti odůvodňující odejmutí dávky. Nevyplývalo, že by matka či syn byli povinni žalobkyni poskytovat finanční částky, nebo že by dary pomáhal někdo jiný. Pokud žalobkyně v minulosti obdržela dar od matky ve výši 500 Kč, byla dávka o tuto částku snížena. Požadavek úřadu práce na vyčíslení celkových dlužných částek plynoucích z finančních závazků nebyl odůvodněn.
17. Cena bydlení se odvíjí od podlahové plochy, nájemné, které žalobkyně platí, se běžně platí i v mnohem menších bytech. Protože úřad práce vyplácel žalobkyni nižší dávky na bydlení v důsledku užívání průměrného obvyklého nájemného namísto skutečné spotřeby, musela si žalobkyně půjčovat a do příjmu jí byly započítány i příležitostné dary od blízkých. Z toho vyplývá, jakým způsobem byly uhrazeny náklady na bydlení a osobní potřeby. Tato skutečnost nebyla ze strany správních orgánů zpochybněna a nebyla předmětem dokazování. Žalobkyně zopakovala, že jí nebyly sděleny důvody zahájení řízení, nebyla zpravena o nedostatečnosti svých vyjádření a návrhů na dokazování.
18. V závěru žalobkyně namítala, že rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodu, neboť není zřejmé, jakými úvahami se žalovaný řídil při hodnocení skutkových i právních otázek. Úřad práce nezdůvodnil, jak se vypořádal s důkazními návrhy ze dne 1. 7. 2019. Žalobkyně navrhovala, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

19. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že úřad práce dne 18. 11. 2020 vyrozuměl žalobkyni o právu vyjádřit se k podkladům a poskytl jí k tomu lhůtu. Dne 23. 11. 2020

byla žalobkyni při ústním jednání předložena spisová dokumentace k nahlédnutí, žalobkyně sdělila, že do spisu nahlížet nechce a že žádá, aby jí byly poskytnuty podklady pro rozhodnutí a prodloužena lhůta k vyjádření do 7. 12. 2020. Dne 30. 11. 2020 si převzala kopie podkladů rozhodnutí a dne 7. 12. 2020 zaslala úřadu práce sdělení k podkladům, v němž opakovaně žádala o prodloužení lhůty. Dne 10. 12. 2020 zaslal úřad práce žalobkyni sdělení, že lhůta k vyjádření nebyla prodloužena. Dne 11. 12. 2020 žalobkyně sdělila, že řízení bylo započato bez řádného chodu a nebyly provedeny navržené důkazy a navrhovala provedení důkazů osvědčujících důvodnost zahájení řízení. Úřad práce rozhodl o odejmutí příspěvku na živobytí, neboť žalobkyně neosvědčila skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, jak jí bylo výzvami uloženo.

20. O odejmutí dávky bylo podle žalovaného rozhodnuto věcně správně z důvodu nedoložení skutečností rozhodnutých pro nárok ve smyslu § 49 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Žalobkyně byla opakovaně vyzvána k osvědčení majetkových poměrů, neboť úřadu práce vznikly pochybnosti v případě kosmetického vybavení v její domácnosti a dále ohledně zdroje finančních prostředků, když žalobkyní tvrzené náklady na živobytí a bydlení převyšovaly poskytované dávky pomoci v hmotné nouzi. Žalobkyně reagovala obecnými sděleními a odmítla sdělit skutečnosti či vysvětlit pochybnosti o majetkové situaci. Např. ohledně kosmetického vybavení střídavě uváděla, že je půjčené, nebo u ní uschované, a i když v žalobě uvádí, že se tyto okolnosti nevylučují, dosud nevysvětlila, čím kosmetické vybavení je. Obdobně odmítla specifikovat, kdo a v jakém rozsahu jí poskytoval půjčky či dary na vedení domácnosti.
21. Z předchozího průběhu řízení musí být žalobkyni zřejmé, jaké pochybnosti o její majetkové situaci správním orgánům vznikly a z jakého důvodu.
22. Pokud jde o návrhy žalobkyně na dokazování, které by měl správní orgán ohledně jejího majetku provést, žalovaný uvedl, že odnímá-li dávku kvůli neosvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku, její výši či výplatu ve smyslu § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, je znalecké či obdobné oceňování majetku žalobkyně nadbytečné, neboť dávka je odnímána nikoliv pro existenci majetku vyšší zpeněžitelné hodnoty.
23. Z uvedených důvodů žalovaný navrhoval, aby soud žalobu zamítnul, neboť v řízení napravil procesní vady vytýkané krajským soudem v předchozím řízení a o odejmutí dávky bylo rozhodnuto v souladu s § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

IV. Replika žalobkyně

24. V replice žalobkyně zopakovala, že jí úřad práce nesdělil důvody pro zahájení řízení. Teprve z vyjádření žalovaného se dozvěděla, že z její strany nebyla poskytována součinnost. K žádosti účastníka mají být před rozhodnutím sdělena skutková zjištění na základě toho, co účastník sdělil, předložil a navrhnul, v souladu se základními zásadami správního řízení.
25. K protokolu ze dne 22. 5. 2019 uvedla, že úřad práce jí nesdělil, k čemu potřebuje informaci o vlastnictví kosmetického vybavení, o stáří a použitelnost zastaralého vybavení se nezajímal. Z oznámení o zahájení řízení ze dne 31. 5. 2019 nevyplývá, v čem spočívala nedostatečnost podaných vysvětlení.
26. Vzhledem k tomu, že žalobkyni nebyly sděleny důvody zahájení řízení, nemohla se řádně vyjádřit k podkladům rozhodnutí. Byl jí předložen celý správní spis, ze kterého nebylo možné určit, co jsou podklady rozhodnutí. Žalobkyně namítala, že řízení o odejmutí dávky je ve své podstatě trestním řízením, ve kterém je správní orgán povinen hledat i důkazy svědčící ve prospěch účastníka řízení. Teprve z prvostupňového rozhodnutí se

žalobkyně dozvěděla, že její vysvětlení úřadu práce nepostačovalo. Pokud správní orgán shledal, že vyjádření a návrhy důkazu, které žalobkyně předkládala, jsou nedostatečné, měl to žalobkyni sdělit, aby své vyjádření mohla doplnit a navrhnout další důkazy. Přitom ze sdělení ze dne 7. 12. 2019 vyplývá snaha žalobkyně o součinnost. Není tedy správný závěr žalovaného ve vyjádření, že dávka je odnímána pro neposkytnutí řádné součinnosti z její strany.

27. Žalovaný se blíže nezajímal o to, jaké kosmetické prostředky měla být schopna během pobírání dávek hmotné nouze pořizovat, neuvedl jejich cenu, účel, datum spotřeby apod. K jednání dne 6. 8. 2019 žalobkyně uvedla, že se téhož dne vyjádřila, na podání úřad práce nereagoval a druhý den vydal rozhodnutí. Z podání ze dne 6. 8. 2019 je patrné, že se měla zájem s podklady rozhodnutí seznámit, k čemuž jí nebyl dán přiměřený prostor.
28. Dne 7. 12. 2020 bylo úřadu práce doručeno vyjádření k podkladům, ze sdělení úřadu práce vyplývá neochota sdělit žalobkyni před vydáním rozhodnutí zjištění, čímž jí bylo znemožněno doplnit dokazování. Žalobkyně nesouhlasila se závěrem soudu v rozsudku sp. zn. 58 Ad 4/2020, že žalobkyni byla po zrušujícím rozhodnutí stanovena lhůta k uplatnění práv dle § 36 odst. 3 správního řádu, neboť součástí podkladů musí být zjištění, která úřad práce vyvodil z předložených dokladů.
29. Žalobkyně dle § 49 odst. 1 písm. a) osvědčovala skutečnosti rozhodné pro dávku, neboť pravidelně vyplňovala formulář Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech. Úřad práce ani žalovaný tyto údaje nezpochybnili, nové a upřesňující nepožadovali.
30. V rozhodnutí absentují úvahy, jak se úřad práce vypořádal s důkazními návrhy vznesenými v podání ze dne 1. 7. 2019. Žalobkyně trvala na tom, že neměla dostatečný prostor k vyjádření ve věci, řízení neproběhlo férovým způsobem.

V. Posouzení věci krajským soudem

31. Krajský soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo, v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních bodů, vycházejí přitom ze skutkového a právního stavu v době vydání napadeného rozhodnutí, v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.
32. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí úřadu práce ve spojení s rozhodnutím žalovaného o odejmutí dávky hmotné nouze – příspěvku na živobytí od 1. 5. 2019. Soud předeseílá, že tato rozhodnutí byla vydána poté, co zdejší soud rozsudkem ze dne 5. 10. 2020, č. j. 58 Ad 4/2020-34, který nabyt právní moci dne 7. 10. 2020, zrušil předchozí rozhodnutí správních orgánů vydaná v obou stupních o odejmutí této dávky hmotné nouze, a to pro vady řízení. Úřadu práce soud vytknul, že nerozhodl o žádosti žalobkyně ze dne 25. 10. 2019 o prodloužení lhůty k vyjádření k podkladům a případným návrhům na doplnění dokazování, čímž došlo ke zkrácení práv plynoucích žalobkyni z § 36 odst. 3 správního řádu. Závěr o odejmutí dávky z důvodu neposkytnutí součinnosti měl proto soud za předčasný, stejně jako závěr o změně skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výplatu.
33. Shodně jako ve svém předchozím rozsudku se soud, přes nesouhlas žalobkyně obsažený v části pod bodem IV. žaloby, nebude vyjadřovat k samotnému faktickému zastavení výplaty příspěvku na živobytí, resp. obecně dávek hmotné nouze, které žalobkyně zmiňuje. K poznámce žalobkyně ohledně předchozího postupu soudu ve věci zastavení vyplácení dávek hmotné nouze odkazuje soud na důvody zmíněné v jeho usnesení ze dne

5. 11. 2019, č. j. 59 Ad 9/2019-34, jímž odmítl žalobu na ochranu před nezákonným zásahem úřadu práce s tím, že vycházel ze závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2019, č. j. 9 Ads 303/2018-32, na který v podrobnostech odkazuje. Na rozdíl od žalobkyně má soud za to, že závěry označeného rozsudku Nejvyššího správního soudu stejně jako rozsudku ze dne 9. 3. 2016, č. j. 1 Ads 254/2015-25 (rozsudky Nejvyššího správního soudu dostupné na www.nssoud.cz), na žalobkyninu věc dopadají. Žalobkyně se žalobou proti správnímu rozhodnutí brání odejmutí příspěvku na živobytí, tj. brojí za „zachování možnosti vymoci neprávem nevyplacenou částku“ dávky hmotné nouze.
34. V posuzovaném případě úřad práce rozhodl o odejmutí příspěvku na živobytí podle § 44 odst. 1 a 7, dle § 49 odst. 5 a § 75 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
35. Podle § 44 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi *změní-li se skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku nebo její výplatu tak, že nárok na dávku nebo na její výplatu zanikne, dávka se odejme nebo její výplata zastaví od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém tato změna nastala.*
36. Dle odst. 7 došlo-li k novému posouzení nároku na dávku nebo její výši, dávka se
- a) *přizná, vyplátí nebo se její výše zvýší, a to zpětně nejvýše za 3 měsíce ode dne, kdy orgán rozhodující o dávce zjistil, že je třeba nově nárok na dávku nebo její výši posoudit, nebo kdy příjemce nebo žadatel o přiznání dávky, její výplatu nebo zvýšení požádá, nebo*
 - b) *odejme, její výplata se zastaví nebo se její výše sníží, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byla dávka vyplacena.*
37. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi *žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav. Dle § 49 odst. 2 uvedeného zákona platí, že příjemce dávky je povinen*
- a) *písemně oznámit orgánu pomoci v hmotné nouzi změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu, a to do 8 dnů ode dne, kdy se o těchto skutečnostech dozvěděl,*
 - b) *vyhovět výzvě orgánu pomoci v hmotné nouzi, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán pomoci v hmotné nouzi delší lhůtu.*
38. Podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi *nesplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.*
39. Na řízení o odejmutí dávky hmotné nouze se nepochybně vztahuje správní řád, včetně ustanovení § 71 odst. 1 a 3 o lhůtách, ve kterých má správní orgán vydat rozhodnutí. S žalobkyní však nelze souhlasit, že lhůty stanovené správním řádem nemají pro účely vydání rozhodnutí o odejmutí dávky hmotné nouze pořádkový charakter a jejich nedodržení mělo vést k zastavení řízení dle § 66 odst. 2 správního řádu. Naopak platí, že v posuzované věci měly lhůty pro vydání rozhodnutí o odejmutí příspěvku na živobytí pořádkový charakter a jejich případné nedodržení, kterému se ostatně žalobkyně mohla bránit žalobou na ochranu proti nečinnosti správního orgánu dle § 79 a násl. s. ř. s., nemá na věcné rozhodnutí o dávce vliv (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2012, č. j. 4 Ads 166/2011-155). Soud si však neodpustí zdůraznit, že v řízení o odejmutí dávky hmotné nouze by správní orgány měly postupovat maximálně v souladu se

zásadou hospodárnosti a rychlosti řízení tak, aby příjemce dávky nezůstal v právní nejistotě a o dávce bylo pravomocně rozhodnuto v co nejkratší době.

40. Obsahem dalšího žalobního bodu jsou námitky ohledně absence důvodů v rozhodnutích úřadu práce o zahájení řízení ve věci odejmutí příspěvku na živobytí. Řízení o odejmutí dávky bylo v dané věci řízením zahájeným z moci úřední ve smyslu § 69 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve spojení s § 46 správního řádu. Podle § 46 odst. 1 správního řádu *řízení z moci úřední je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkovi uvedenému v § 27 odst. 1 doručením oznámení ... Oznámení musí obsahovat označení správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné osoby.* Dle odst. 3 uvedeného ustanovení *oznámení o zahájení řízení může být spojeno s jiným úkonem v řízení.*
41. Soud v prvé řadě plně odkazuje na bod 27. rozsudku č. j. 58 Ad 4/2020-34, v němž se vypořádal s námitkou opětovného zahájení řízení oznámením úřadu práce ze dne 18. 10. 2019. Dodává, že písemnosti úřadu práce ze dne 31. 5. 2019 a dne 18. 10. 2019 nejsou svou povahou rozhodnutími podle § 67 odst. 1 správního řádu, nýbrž oznámeními vydanými ve smyslu § 46 odst. 1 správního řádu, resp. v druhém případě ve smyslu oznámení žalobkyni, že po vydání zrušujícího rozhodnutí žalovaného a vrácení věci k novému projednání bude úřad práce odejmutí příspěvku na živobytí znovu projednávat a rozhodovat o této věci v navazujícím řízení.
42. I procesními námitky, které se týkaly nedostatečného uvedení důvodů pro zahájení řízení ve věci odejmutí příspěvku na živobytí, se soud zabýval ve shora označeném rozsudku, konkrétně v bodech 28. a 29., a nemá důvod odchýlit se od zde prezentovaných závěrů. Podle § 46 odst. 1 věta poslední správního řádu platí, že *oznámení musí mít předepsané náležitosti, a to označení správního orgánu, předmět řízení, identifikaci a podpis oprávněné úřední osoby.* Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2010, č. j. 1 Afs 58/2009-541, vyplývá, že *„předmět řízení musí v oznámení o zahájení řízení identifikován dostatečně určitě tak, aby účastníkovi řízení bylo zřejmé, jaké jeho jednání bude posuzováno, a aby bylo zaručeno jeho právo účinně se v daném řízení hájit“.* Nelze současně přehlédnout, že tyto závěry byly učiněny v případě, kdy předmětem řízení bylo uložení pokuty za deliktní jednání, a současně byla soudy posuzována i otázka samotného vymezení skutku, v němž mělo protiprávní jednání spočívat. Např. Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 24. 4. 2019, sp. zn. 8 Afs 82/2015, k otázce označení předmětu řízení uvedl, že oznámení o zahájení řízení nemusí obsahovat uvedení důvodů pro zahájení řízení, postačí označení předmětu řízení.
43. V souzené věci byl v oznámení o zahájení řízení ze dne 31. 5. 2019 předmět řízení označen tak, že zahájené řízení se týká odejmutí dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí evidovaného pod č. j. 145757/2015/LIB. Takové označení předmětu řízení nemohlo žalobkyni zkrátit na jejích právech účinně se v řízení hájit. Zahájení řízení navíc předcházelo vydání výzvy ze dne 10. 5. 2019 dle § 49 zákona o pomoci v hmotné nouzi směřující k objasnění sociálních a majetkových poměrů i ústní jednání konané dne 22. 5. 2019, žalobkyni tudíž muselo být zřejmé, že úřad práce má pochybnosti ohledně toho, zda trvají skutečnosti rozhodné pro nárok na danou dávku, konkrétně pochybnosti ohledně jejích sociálních a majetkových poměrů. Námitky týkající se nedostatečného uvedení důvodů pro zahájení řízení soud tedy neshledal důvodnými.
44. Ve zrušujícím rozsudku č. j. 58 Ad 4/2020-34 soud úřadu práce vytknul, že nerozhodl o žádosti žalobkyně ze dne 25. 10. 2019 o prodloužení lhůty k vyjádření k podkladům a

případným návrhům na doplnění dokazování, čímž před vydáním rozhodnutí o odejmutí příspěvku na živobytí ze dne 5. 11. 2019 zkrátil žalobkyni na právech plynoucích z § 36 odst. 3 správního řádu. Žalobkyně namítá, že ani v dalším řízení nebylo zajištěno její právo seznámit se před vydáním rozhodnutí s podklady a vyjádřit se k věci a případně navrhnout další důkazy. Ze správního spisu k dané otázce soud zjistil, že vyrozuměním ze dne 18. 11. 2020 dal úřad práce žalobkyni lhůtu 5 dnů od doručení vyrozumění k seznámení s podklady a vyjádření k nim. Žalobkyně se osobně k úřadu práce dostavila dne 23. 11. 2020, kdy jí byl předložen spisový materiál, žalobkyně požadovala kopie podkladů pro rozhodnutí a požádala o prodloužení lhůty pro vyjádření do 7. 12. 2020. Úřad práce této žádosti dle obsahu protokolu ze dne 23. 11. 2020 vyhověl, dále jí dne 30. 11. 2020 předal další kopie podkladů ze spisu. V písemném vyjádření ze dne 7. 12. 2020 žalobkyně uvedla stanovisko k podkladům, namítala, že z podkladů není zřejmé, jak byl posouzen obsah jejího odvolání a žaloby a jak bylo naloženo s návrhy důkazů a požadovala prodloužení lhůty pro vyjádření. Přípisem ze dne 10. 12. 2020 úřad práce žalobkyni sdělil, že lhůtu k vyjádření již neprodloužil, má dostatečný podklad pro rozhodnutí a dokazování považuje za ukončené. Ve sdělení ze dne 11. 12. 2020 žalobkyně navrhovala provést důkazy osvědčující zahájení řízení. Poté již úřad práce rozhodnutím ze dne 18. 1. 2021 rozhodl o odejmutí příspěvku na živobytí.

45. Popsaný postup úřadu práce podle přesvědčení soudu vedl k nápravě předchozího procesního pochybení a žalobkyně mohla realizovat své právo seznámit se před rozhodnutím ve věci s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim a předložit, případně navrhnout před vydáním rozhodnutí další důkazy. Úřad práce postupoval v souladu se zásadami správního řízení i judikaturou Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2016, č. j. 10 As 46/2015-43), pokud žalobkyni vyrozuměl o možnosti realizace práv dle § 36 odst. 3 správního řádu a stanovil jí k tomu přiměřenou lhůtu, kterou k její žádosti prodloužil do 7. 12. 2020 a následně dal žalobkyni přípisem ze dne 10. 12. 2020 ještě před vydáním rozhodnutí najevo, že její další žádosti ze dne 7. 12. 2020 o prodloužení lhůty k seznámení s podklady a vyjádření k věci nevyhověl. Současně úřad práce žalobkyni vyjevil, že z jeho strany je shromažďování podkladů pro rozhodnutí ukončeno a že dokazování navržené žalobkyní provádět nebude. Otázkou seznámení s podklady se pak žalovaný ve svém rozhodnutí zabýval, procesní pochybení ze strany úřadu práce již neshledal.
46. Žalobkyně na danou situaci mohla reagovat a případně předložit, resp. označit další důkazy, na tomto právu zkrácena nebyla. Nebylo pochybením, pokud úřad práce ještě před vydáním rozhodnutí o odejmutí příspěvku na živobytí žalobkyni nesdělil konkrétní skutková zjištění, k nimž po provedeném řízení dospěl, a nekonkretizoval důvody, na jejichž základě nepřistoupil k doplnění důkazů, které žalobkyně označila ve svém podání ze dne 1. 7. 2019 (srov. obdobně rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 9. 2007, č. j. 62 Ca 1/2007-153, publ. ve Sb. NSS 2077/2010). A nebylo vadou řízení a porušením základních zásad správního řízení, neodpověděl-li úřad práce ještě před vydáním rozhodnutí na další písemné podání žalobkyně ze dne 11. 12. 2020. Není bez dalšího povinností správního orgánu reagovat písemně na každé podání účastníka řízení. Postačí, reaguje-li správní úřad na uplatněné výhrady ve svém rozhodnutí, včetně vypořádání důkazních návrhů. Soud dodává, že smyslem § 36 odst. 3 správního řádu je dát účastníkům najevo, že shromažďování podkladů pro rozhodnutí bylo ukončeno a že se k těmto podkladům mohou vyjádřit a v návaznosti na to případně realizovat své právo navrhnout důkazy. Pokud tohoto práva účastníci využijí, realizují jej zpravidla u správního orgánu

nahlédnutím do shromážděných podkladů, které tvoří správní spis ve věci. Jak již soud uvedl, uvedené ustanovení nelze vykládat rozšiřujícím způsobem. V rámci seznámení s podklady rozhodnutí nebylo povinností úřadu práce vypracovat další podklad, ve své podstatě koncept odůvodnění rozhodnutí ve věci s obsahem dle § 68 odst. 3 správního řádu, jehož se žalobkyně ve své podstatě domáhá. Dílčí námitku, že se úřad práce v rozhodnutí o zahájení řízení nevyjádřil k obsahu odvolání a žaloby, soud neshledal důvodnou. V předchozí pasáži rozsudku soud vysvětlil, že oznámení ze dne 31. 5. 2019 a 18. 10. 2019 nejsou rozhodnutími. Nebylo povinností úřadu práce se v těchto písemnostech vyjadřovat k obsahu odvolání či žaloby. S odvolacími námitkami se vypořádává žalovaný jako odvolací orgán, k obsahu žaloby se vyjadřuje zásadně soud v rámci přezkumu napadených správních rozhodnutí. Jestliže dospěl úřad práce k závěru, že jsou naplněny zákonné podmínky pro odejmutí příspěvku na živobytí, nelze mu po procesní stránce vytýkat, že se nesnažil o smír ve smyslu § 5 správního řádu.

47. K vlastnímu rozhodnutí o odejmutí dávky hmotné nouze je třeba připomenout, že při rozhodování o příspěvku na živobytí se zkoumá, zda se nachází osoba v hmotné nouzi (§ 2 odst. 1, § 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi), přičemž se zjišťují její celkové sociální a majetkové poměry (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 2. 2011, č. j. 3 Ads 162/2010-61), což vyplývá ze samotného subsidiárního charakteru základního práva na pomoc v hmotné nouzi dle čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. V této souvislosti je podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi příjemce dávky povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouze (nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky), a dále v souladu s § 49 odst. 2 písm. b) povinen vyhovět výzvě orgánu pomoci v hmotné nouze, aby ve stanovené lhůtě osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu.
48. Právě uvedené povinnosti příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi do značné míry modifikují zásadu vyplývající z § 50 správního řádu ve spojení s § 50 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tedy že obstarávání podkladů pro rozhodnutí je zpravidla věcí a odpovědností správního orgánu. To je zřejmé právě z § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle kterého nesplnění povinností vyplývajících z § 49 odst. 1 až 4 může mít pro příjemce dávky, po předchozím upozornění, za následek odejmutí dávky. V rozsudku ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30, Nejvyšší správní soud konstatoval: „ ... Nelze však učinit závěr, že správní orgán vždy preferuje získávání předmětných údajů od subjektů vyjmenovaných § 50 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Takový výklad by byl zcela v rozporu s konceptem rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi, neboť, jak vyplývá z výše citovaných ustanovení, povinnost tvrdit a dokázat nedostatečné majetkové poměry leží především na žadateli či příjemci dávky. Nejvyšší správní soud si zároveň uvědomuje, že řízení o odejmutí dávky bylo zahájeno z moci úřední, přičemž v takovém řízení se zpravidla vyžaduje důkazní aktivita správního orgánu, když ten musí zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch účastníka. Nejvyšší správní soud má však za to, že toto pravidlo je v řízení dle zákona o pomoci v hmotné nouzi do značné míry omezeno, neboť citovanými ustanoveními § 49 odst. 1 písm. a) a § 49 odst. 2, se důkazní aktivita (břemeno) ohledně osvědčení nároku na dávku přenáší na žadatele o dávku, resp. i na osoby, jimž dávka byla dříve přiznána (příjemce). Pokud tedy správní orgán příjemce vyzve k doložení výpisů z účtů tak, aby bylo toto břemeno splněno, a zároveň tak nečiní šikanózním, bezúčelným či nepřiměřeně zatěžujícím způsobem, jedná v souladu se zákonem. Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že jiná by byla situace, pokud by stěžovatelka předložila požadované doklady, avšak správní orgán

by i přesto dospěl k závěru, že její poměry nejsou takové, aby ji mohla být dávka nadále přiznávána, a proto by ji odejmul. V takovém případě by důkazní břemeno bylo na správním orgánu, neboť příjemce by splnil povinnost osvědčovat své majetkové poměry dle § 49 odst. 1 písm. a), resp. § 49 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ale správní orgán by měl za to, že příjemcem dosvědčené poměry ho nequalifikují jako osobu nacházející se v hmotné nouzi. Správní orgán by tak musel nejen řádně zdůvodnit, proč a na základě jakých podkladů dospěl k tomuto závěru, nýbrž by i v situaci, kdy by pro tento jeho závěr nepostačovaly důkazy předložené příjemcem, musel další důkazy z moci úřední obstarat sám (k uvedenému obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2012, č. j. 4 Ads 55/2012 - 44). ...“ (pozn. soudu potvrzení doplněno zdejším soudem).

49. Žalobkyně namítala, že požadovanou součinnost úřadu práce poskytla a vydané výzvě vyhověla. Uplatněnou námitku shledal soud důvodnou. Zahájení řízení ve věci odejmutí příspěvku na živobytí předcházelo vydání výzvy podle § 49 zákona o pomoci v hmotné nouzi ze dne 10. 5. 2019. Touto výzvou byla žalobkyně vyzvána toliko k tomu, aby se dostavila na úřad práce k objasnění sociálních a majetkových poměrů – skutečností rozhodných pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, do 8 dnů ode dne oznámení výzvy. Uložené povinnosti žalobkyně splnila, neboť se dne 22. 5. 2019 dostavila na jednání k úřadu práce, kde se vyjádřila ke svým sociálním a majetkovým poměrům a příjmovými pokladními doklady ze dne 15. 5. 2019 doložila výdaje na nájemné a služby dle evidenčního listu za duben 2019. V situaci, kdy žalobkyně výzvou vydanou v intencích § 49 zákona o pomoci v hmotné nouzi nebyla vyzvána k doložení konkrétních skutečností, případně předložení určitých dokladů vztahujících se k jejím sociálním a majetkovým poměrům (např. movitým věcem, které byly zaznamenány při předchozích místních šetřeních – vybavení kosmetického salónu a kosmetické přípravky, či k půjčkám, které jako zdroj příjmů na úhradu nákladů na telefonní hovory uvedla v posledním formuláři týkajícímu se hospodaření domácnosti za duben 2019, apod.), a to s příslušným upozorněním o možných negativních následcích, nebyly zákonné podmínky pro odejmutí příspěvku na živobytí pro neposkytnutí součinnosti podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi splněny.
50. A jestliže vyhodnotil úřad práce součinnost poskytnutou žalobkyní při ústním jednání dne 22. 5. 2019 jako nedostatečnou a měl za to, že je třeba prostřednictvím výzvy ověřit další rozhodné skutečnosti, mohl s příslušným poučením vydat výzvu další, kterou by požadované rozhodné skutečnosti ověřil, např. výzvou k předložení konkrétně vyžádaných dokladů (srov. obdobně Beck P., Grunerová I., Pavelková M., *Zákon o pomoci v hmotné nouzi: Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, dostupný v systému Aspi). Takto však úřad práce nepostupoval, žádnou další výzvu v tomto smyslu nevydal. Stěží tak může žalobkyni vytýkat neunesení důkazního břemene ve vztahu k půjčkám a celkovým finančním závazkům, resp. opatrování finančních prostředků na pokrytí jejích potřeb, případně ve vztahu ke snaze zvýšit si příjem prodejem nebo využitím majetku. Vysvětlující dopis úřadu práce ze dne 2. 8. 2019 za takovou výzvu, jejíž nesplnění by mělo za následek odejmutí dávky pro neposkytnutí součinnosti podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, považovat nelze. Pokud úřad práce v odůvodnění rozhodnutí hovořil o opakovaných výzvách k objasnění celkových sociálních a majetkových poměrů, není zřejmé, jaké jiné konkrétní výzvy vydané dle § 49 zákona o pomoci v hmotné nouzi má na mysli. Výzva ze dne 19. 7. 2019, kterou zmiňoval v rozhodnutí pouze žalovaný, pak směřovala ke sdělení informací o aktivitách ke zvýšení příjmu vlastní prací, tedy skutečností jiných, nikoli těch, jejichž nedoložení vedlo úřad práce k závěru o nesplnění

povinností uložených ve výzvách. Nadto výzvu ze dne 19. 7. 2019 soud v předloženém správním spisu nenalezl, ačkoli dle soupisu obsahu spisu vydána být měla.

51. Bylo tedy na úřadu práce, potažmo posléze na žalovaném, aby, pokud měl za to, že celkové sociální a majetkové poměry žalobkyni nekvalifikují jako osobu nacházející se v hmotné nouzi, řádně zjistil a zdůvodnil, proč a na základě jakých podkladů dospěl k závěru, že nastala změna skutečností odůvodňující odejmutí dávky dle § 44 odst. 1 a 7 zákona o pomoci v hmotné nouzi, a dle jakých zákonných ustanovení v dané věci postupoval.
52. V této souvislosti musí soud zareagovat na vyjádření žalovaného k žalobě, v němž žalovaný ve vztahu k námitce týkající se neprovedení navržených důkazů zdůraznil, že jejich provedení bylo nadbytečné, neboť dávka byla odejmuta pro neposkytnutí součinnosti ze strany žalobkyně, nikoli z důvodu existence majetku vyšší hodnoty. Toto tvrzení žalovaného je v rozporu s výrokem i odůvodněním rozhodnutí úřadu práce. Ten o odejmutí příspěvku na bydlení rozhodl též podle § 44 odst. 1 a 7 zákona o pomoci v hmotné nouzi, přičemž argumentoval povinností žalobkyně snažit se o zvýšení příjmu vlastním přičiněním dle § 11 odst. 1 písm. c) v návaznosti na § 12 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi prodejem, pronájmem vybavení kosmetického salónu, případně odměnou za prováděné kosmetické služby, a dále (s ne zcela jasným závěrem) zmiňoval skutečnosti týkající se zdravotního stavu žalobkyně, jejího studia a součinnosti při hledání vhodného zaměstnání. Na tyto závěry navázal i žalovaný v napadeném rozhodnutí, když uvedl, že úřad práce může z okruhu osob v hmotné nouzi vyloučit i osoby, které prokazatelně neprojevují dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním, a žalobkyni vytýkal, že nedoložila, že se snažila zvýšit si příjem prodejem nebo pronájmem vybavení kosmetického salónu, případně nepožadovala finanční úhradu za kosmetické ošetření. Nad rámec důvodů uvedených úřadem práce argumentoval pronájmem nadměrného bytu, vedením standartní domácnosti a ve smyslu § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi podílem rodiny a známých, kteří žalobkyni finančně vypomáhají. Žalobkyni tak nebyl příspěvek na živobytí odejmut pouze pro neposkytnutí řádné součinnosti, nýbrž současně také z důvodů jiných, pro které žalobkyně nebyla nadále kvalifikována jako osoba v hmotné nouzi. Soud má přitom za to, že tyto úvahy by měly přijít při rozhodování o odejmutí dávky na řadu v případě, kdy součinnost příjemce dávky poskytne, jím tvrzené a doložené skutečnosti však nejsou považovány za nedostatečné (viz shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30). Jinými slovy k odejmutí příspěvku pro neposkytnutí součinnosti dle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi a současnému odejmutí na základě úvah, že příjemce již není osobou v hmotné nouzi, by nemělo dojít.
53. Již v předchozím zrušujícím rozsudku č. j. 58 Ad 4/2020-34 soud nad rámec potřebného zdůvodnění poznamenal, že pokud úřad práce a zejména žalovaný argumentovali možností zvýšit si příjem prodejem či pronájmem kosmetického vybavení, nevypořádali se s argumentací žalobkyně, přičemž nebylo zřejmé, zda toto vybavení v celém rozsahu považovali za její, případně z jakých důvodů. A že z rozhodnutí žalovaného nebylo zřejmé, na základě čeho byl učiněn závěr, že prodej by přinesl předvídaný příjem a proč nebylo provedeno žalobkyní navrhované ocenění. A soud rovněž uvedl, že argumentoval-li žalovaný celkovými sociálními poměry ve smyslu § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi, včetně zmínky o využívání nadměrného bytu, jedná se o skutečnosti nad rámec nosných důvodů prvostupňového rozhodnutí, a že zjištění a úvahy žalovaného učiněné v tomto směru jsou kusé.

54. Soud musí žalobkyni přisvědčit, že ani v nyní napadených rozhodnutích nebyly shora nastíněné otázky řádně zodpovězeny, rozhodnutí jsou v této části nepřezkoumatelná. V bodu 52. rozsudku soud oponoval žalovanému a konstatoval, že rozhodnutí o odejmutí příspěvku na živobytí nejsou postavena pouze na neposkytnutí součinnosti ze strany žalobkyně dle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť úřad práce rozhodl též podle § 44 odst. 1 a 7 uvedeného zákona a argumentoval povinností žalobkyně snažit se o zvýšení příjmu vlastním přičiněním podle § 11 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 12 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.
55. Podle § 11 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že *při posuzování nároku na příspěvek na živobytí a na doplatek se zjišťuje, s výjimkami uvedenými v odstavcích 4 a 5, zda má osoba a s ní posuzované osoby možnost zvýšit si příjem vlastním přičiněním*. Dle § 11 odst. 2 uvedeného zákona *zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmu a) řádným uplatněním nároků a pohledávek, b) prodejem nebo jiným využitím majetku, c) vlastní prací*. Dle § 12 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že *jako možnost zvýšení příjmu vlastní prací se posuzuje započítání výdělečné činnosti u osoby nepracující*.
56. V první řadě soud konstatuje, že citovaná ustanovení, o něž úřad práce opřel svůj závěr o možnosti využití vybavení kosmetického salonu poskytnutím kosmetických ošetření za finanční odměnu v rozsahu akcentující zdravotní stav žalobkyně, se vztahují ke zvýšení příjmu vlastní prací započítáním výdělečné činnosti u osoby nepracující. Citovaným ustanovením ovšem nekorespondují závěry úřadu práce, které zdůraznil žalovaný, totiž že žalobkyně neprokázala snahu zvýšit si příjem prodejem nebo využitím (pronájmem) tohoto majetku, případně výběrem poplatku za jeho uskladnění. Tyto důvody by spadaly nikoli pod § 11 odst. 2 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi, nýbrž pod písm. b) tohoto ustanovení, na něž navazuje rovněž § 14, který podrobnosti zvýšení příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku řeší, tato ustanovení však dle obsahu rozhodnutí aplikována nebyla. Z rozhodnutí vydaných v obou stupních řízení, které zásadně tvoří jeden celek, tak důvody, pro které žalobkyně měla být považována za osobu, která není v hmotné nouzi ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi z důvodu, že prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním, nelze jednoznačně dovodit.
57. Žalobkyně má pravdu, pokud namítá, že zjištění ohledně vybavení kosmetického salonu a kosmetických přípravků nebyla dostatečná, ať už z nich orgány hmotné nouze učinily závěr o možnosti zvýšení příjmu vlastní prací nebo jeho prodejem či jiným jeho využitím. Z rozhodnutí ani obsahu správního spisu nevyplývá, jaké konkrétní vybavení kosmetického salonu je bráno při jednotlivých úvahách v potaz a z čeho úřad práce dovozuje, že se jednalo o kosmetické přípravky s expirační dobou do dvou let, které žalobkyně musela nakoupit i z dávek hmotné nouze či jiných zdrojů. Žalobkyně se v průběhu řízení závěrům úřadu práce bránila, opakovaně namítala, že kosmetické vybavení má hodnotu stokorun a nulový potenciál ve vztahu k možnosti výdělku. S těmito námitkami se úřad práce ani žalovaný dostatečně nevypořádali. Nijak se nevypořádali s obranou žalobkyně, že má pozastavený živnostenský list, když neúspěch v podnikání byl příčinnou její současné situace. Úřad práce ani blíže nerozvedl, v jakém rozsahu by měla žalobkyně zmiňované kosmetické vybavení využívat ke zvýšení příjmu vlastní prací, pokud současně reflektoval (ovšem bez bližšího objasnění) limity dané jejím zdravotním stavem.
58. Žalobkyně v podání ze dne 1. 7. 2019 vyzvala úřad práce k prověření jeho domněnek ohledně finančního potenciálu kosmetického vybavení. Úřad práce se sice v rozhodnutí

neopomněl s tímto důkazním návrhem vyrovnat, toto zdůvodnění však považuje soud za zcela nedostatečné, nevyhovující požadavkům § 68 odst. 3 správního řádu a judikatuře týkající se § 52 správního řádu a zákazu libovolného přístupu k důkazním návrhům účastníka řízení (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2009, č. j. 5 As 29/2009-48). Úřad práce odmítl navrhované důkazy (zejména znaleckými posudky z oboru ekonomie a kosmetiky), neboť „je považuje za nadbytečné a zbytečně nákladné, neboť má dokazování za skončené“. Taková úvaha je nepřezkoumatelná. Není namístě poukazovat na finanční náročnost dokazování znaleckými posudky, jedná se o jeden z důkazních prostředků, s nimiž běžně procesní předpisy počítají, včetně ustanovení § 56 správního řádu. Argumentovat ukončením dokazování je zcela nesprávné. Rovněž důvody, které ve vztahu k důkazním návrhům úřad práce zmínil na str. 5 rozhodnutí, nepovažuje soud za dostatečné a logické, pokud byla možnost prodeje nebo pronájmu tohoto movitého majetku opakovaně zmiňována. Skutečnost, že žalobkyně kosmetické vybavení používá dle svého tvrzení občasně k naplnění volného času pro své blízké, bez dalšího nevyvrací obranu žalobkyně, že kosmetické vybavení jednak není její, jednak má hodnotu stokorun a není prodejné, resp. hodné výběru poplatků za uskladnění. A jak soud uvedl shora, důvody, které k nevyžádání znaleckých posudků uvedl žalovaný ve vyjádření k žalobě, totiž že jde o dokazování nadbytečné, neboť dávka byla odejmuta pro neposkytnutí součinnosti, nikoli pro existenci majetku vyšší zpeněžitelné hodnoty, jen dokreslují nekonzistenci odůvodnění ze strany orgánů hmotné nouze a rozporuplnost a nepřesvědčivost jejich rozhodnutí i ve vztahu k důkazním návrhům.

59. Žalobkyně rovněž nesouhlasila se závěry žalovaného, že rodina i známí žalobkyni finančně podporovali. Žalovaný v této souvislosti odkázal, nad rámec důvodů, o něž bylo opřeno prvostupňové rozhodnutí, na § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi, který upravuje celkové sociální a majetkové poměry. Dle odst. 1 uvedeného ustanovení *pro účely tohoto zákona se celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušné orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké*. Posouzení celkových sociálních poměrů příjemce příspěvku na živobytí a rodiny ve smyslu § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi je podstatné pro správní uvážení dle § 3 odst. 4 uvedeného zákona, podle kterého *orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních sociálních potřeb*.
60. Soud nadále setrvává na závěru, že zjištění úřadu práce, resp. žalovaného a jeho úvahy o celkových sociálních poměrech žalobkyně ve smyslu § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou nedostatečné pro učinění správního uvážení dle § 3 odst. 4 uvedeného zákona. Tedy že celkové sociální poměry žalobkyně jsou vskutku takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění výživy a ostatních základních sociálních potřeb. Ostatně až do této fáze posouzení se úvahy žalovaného vůbec nedostaly. Strohé obecné konstatování o finanční výpomoci rodiny a známých k odejmutí příspěvku na živobytí stačit nemohlo, v této části je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Aby bylo možné učinit správní uvážení dle § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, které patří nepochybně k těm nejsložitějším v rámci posuzování hmotné nouze (srov. Beck P., Grunerová I., Pavelková M., *Zákon o pomoci v hmotné nouzi: Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, dostupný v systému Aspi), musí mít orgány pomoci v hmotné nouzi nepochybně zjištěn takový podíl rodiny

na úhradě nákladů příjemce dávky, který zaručuje zajištění jeho dostatečné výživy a ostatních základních potřeb.

VI. Závěr a náklady řízení

61. Na základě uvedených argumentů shledal soud žalobu důvodnou a napadené rozhodnutí žalovaného zrušil podle § 78 odst. 1 ve spojení s § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nezákonnost a zčásti pro nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů a věc v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil k dalšímu řízení žalovanému.
62. Protože vytýkanými vadami trpělo i rozhodnutí úřadu práce, využil soud možnosti dané mu § 78 odst. 3 s. ř. s. a přikročil i ke zrušení rozhodnutí prvostupňového.
63. V souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. jsou správní orgány vysloveným právním názorem soudu vázány. V dalším řízení bude možné vydat rozhodnutí o odejmutí příspěvku na živobytí, budou-li mít orgány pomoci v hmotné nouzi řádně zjištěno, že žalobkyně je osobou, která není v hmotné nouzi. Resp. ji za takovou budou moci považovat pro její celkové sociální, případně majetkové poměry, pokud budou mít pro takový závěr učiněna dostatečná a podložená zjištění, která přezkoumatelným způsobem posoudí v intencích relevantních ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, přičemž skutkové i právní závěry uvedou v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu. A rovněž se dostatečně vypořádají s námitkami žalobkyně, které jsou pro věc rozhodné, a řádně uváží o jejích důkazních návrzích a svoje úvahy přezkoumatelným způsobem uvedou v odůvodnění rozhodnutí.
64. Ve věci soud rozhodl, aniž by nařídil ústní jednání, v souladu s § 51 odst. 2 ve spojení s § 76 odst. 1 s. ř. s.
65. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ustanovení odst. 1 neplatí, mělo-li být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.
66. V souzené věci byl úspěšná žalobkyně, ta však náhradu nákladů řízení nepožadovala a soudu je ani přes výzvu nevyčíslila a nedoložila. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 3. září 2021.

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně